

TillSpånga-Tensta
stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2019 med inriktning 2020 och 2021

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner underlag till budget 2019 med inriktning 2020 och 2021 och överlämnar till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Per Kjellander

Stadsdelsdirektör

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin och verksamhet för en period av tre år. Långsiktigheten i stadens planering ska stärkas genom att tyngd ges till periodens år två och tre. Underlaget ska bland annat beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna av dessa samt prioriteringar. I detta ingår bland annat att beakta lokalförsörjning, kompetensförsörjning och omstrukturerings- och investeringsbehov. Tillsammans med underlaget ska nämnderna lämna lokalförsörjningsplan.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	4
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	4
2 Nämndens verksamhetsområde	5
2.1 Förskoleverksamhet	5
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	6
2.3 Äldreomsorg.....	8
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	9
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	11
2.6 Stadsmiljöverksamhet	13
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	14
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	15
2.9 Övrigt	16
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	16
3.1 Drift.....	17
3.2 Investeringar.....	17
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	18
4 Övriga redovisningar	18
5 Lokalförsörjningsplan.....	18
5.1 Inledning	18
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	19
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	20
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	20
5.5 Kostnadsutveckling.....	21
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	22
5.7 Övrigt.....	Error! Bookmark not defined.

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga blankettset investeringar 2019-2021

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Öka vårdnadshavarnas delaktighet och inflytande.
- Tydligare marknadsföra förskolan mot vårdnadshavare.
- Stärka och utveckla det sociala stödet för nyanlända.
- Utveckla det främjande och förebyggande arbetet.
- Säkerställa en mångfald av äldreboenden.
- Tillgängliggöra kultur- och fritidsverksamheter.
- Utveckla samverkan med andra aktörer för att motverka hemlöshet.
- Revidera trygghetsstrategin.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Utveckla nämndens miljöhandlingsplan utifrån uppsatta inriktningsmål.
- Verka för att minska användningen av fossila bränslen i nämndens fordonsflotta.
- Verka för minskad energianvändning i nämndens lokalbestånd.
- Öka sorteringen av livsmedel i nämndens verksamheter till biologisk hantering.
- Öka andelen ekologisk mat inom verksamheterna.
- Arbeta för miljömedvetna, kemikaliesmarta och giftfria verksamheter.
- Utveckla digitala arbetssätt för minskad pappersförbrukning.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva och av god kvalitet.
- Utveckla samverkansformerna med det lokala näringslivet.
- Öka förutsättningarna till egen försörjning genom samverkan samt stöd och insatser.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Attrahera och behålla medarbetare med rätt kompetens samt ge förutsättning för utveckling.
- Fortsätta arbetet för att öka medborgarnas inflytande, delaktighet och organisering.
- Implementera stadens program för att stärka medborgarnas rättigheter.
- Utveckla samverkan inom staden, andra myndigheter och civilsamhället.
- Utveckla en kommunikationsstrategi för nämndens samtliga verksamheter.
- Utveckla och implementera normkritiska arbetssätt.

2 Nämndens verksamhetsområde

Befolkningsprognoser är ett av de viktigaste underlagen för långsiktig verksamhetsplanering. Spånga-Tenstas befolkning beräknas att öka med 1450 personer från 2018 fram till 2021. Antalet barn i förskoleåldern (1-5 år) samt barn mellan 6-19 ökar ytterst marginellt fram till år 2021.

	0	1-5	6-15	16-19	20-64	65-79	80-	total
2019	523	2 667	5 746	2 324	23 776	3 595	1 116	39 747
2020	540	2 664	5 712	2 337	24 175	3 649	1 150	40 227
2021	559	2 722	5 673	2 363	24 562	3 743	1 178	40 800

Källa: Sweco

Enligt sociala hållbarhetskommisionens rapport Fokus nyanlända utgörs 3,06 procent av befolkningen i Spånga-Tensta stadsdelområde av nyanlända (1 jan 2015 - 31 aug 2017). Rapporten visar även att andelen utrikes födda med lägre kvalificerade yrken och ej förvärvsarbetande individer är hög 27 procent respektive 31 procent (Sweco 2017).

2.1 Förskoleverksamhet

Trender

Antalet inskrivna barn i kommunal förskoleverksamhet var under år 2017 i snitt 1815, jämfört med 1888 år 2016. Enligt befolkningsprognosen förväntas inga stora förändringar fram till år 2020 och mindre ökning under 2021. Enligt prognosen är den totala ökningen av barn ojämnt fördelad i de olika stadsdelarna. Inom Tensta och Bromsten ökar efterfrågan något samtidigt som den i Sundby och Solhem förväntas minska svagt. I Spånga-Tensta var enligt senast tillgänglig statistik, januari 2017, 91 procent av barnen (2-5 år) inskrivna i kommunal och fristående verksamhet.

Inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet arbetar nämnden med att öka andel inskrivna barn i förskolan genom att öka vårdnadshavares kännedom om och förståelse för syftet med förskolans verksamhet. Nämnden arbetar också med att utveckla nya former för samverkan för att öka vårdnadshavares delaktighet och engagemang i sina barns verksamheter.

En fortsatt utmaning är att öka andelen förskollärare. Eftersom bristen på förskollärare förväntas vara fortsatt hög bör kompetenshöjande insatser göras för barnskötare. Kompetensutvecklingsinsatser för både förskollärare och barnskötare behöver i högre grad anpassas utifrån individbehov och varje enskild förskolas utvecklingsbehov - med utgångspunkt i läroplansuppdraget. Behov av rekryteringar är stort då medelåldern inom förskolan är hög. En utmaning är att rekrytera fler män till förskolan.

I och med fler nyanlända i stadsdelområdet finns behov att utveckla öppna förskolans och introduktionsförskolans verksamhet. Arbetsätt och miljö bör ses över för att möta barn i åldern 0-6 år och deras vårdnadshavare. Öppna förskolan och introduktionsförskolan kan vara ett första möte med förskoleverksamhet och ett led i att öka inskrivningsgraden i förskolan. Medarbetarna inom förskola, öppen förskola och introduktionsförskolan behöver kompetensutveckling i att möta nyanlända barn och vårdnadshavare.

Jämställdhetsuppdraget i förskolan behöver förtydligas och definieras för att synliggöras i den dagliga verksamheten. Förskolorna ska under året identifiera en jämställdhetsutmaning. Det finns behov av kompetensutveckling kring jämställdhet, hbtq och normmedvetenhet.

Barn i behov av särskilt stöd ökar i stadsdelsområdet och den specialpedagogiska kompetensen i förskolan behöver därför förstärkas. Detta innebär behov av kompetensutveckling hos personalen, anpassningar av arbetssätt och organisation för att på bästa sätt möta behoven. Även digitaliseringen och införandet av skolplattformen medför behov av kompetensutveckling.

Ekonomiska effekter

Brist på förskollärare och barnskötare riskerar att driva upp lönenivåerna vilket kan innebära ökade lönekostnaderna framöver.

Inom förskolan finns behov av kompetensutveckling inom flera områden. Inom stadsdelsområdet ökar andelen barn i behov av särskilt stöd vilket gör att det finns ett behov av att utveckla kompetensen inom området. Digitalisering och särskilt införandet av skolplattformen ställer nya krav på digitala verktyg och medarbetarnas kompetens och innebär initialt ökade kostnader.

Förskolorna arbetar utifrån Kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Nämnden avser att successivt nå nivå två och tre, vilket innebär ökade kostnader då inventarier och lekutrustning byts ut.

Prioriteringar

- Öka inskrivningsgraden i förskolan.
- Vidareutveckla samverkan med vårdnadshavare.
- Rekrytering av förskollärare.
- Kompetensutveckling inom prioriterade områden.
- Digitaliseringen - öka användandet av digitala verktyg både i det dagliga pedagogiska arbetet med barnen och i kommunikation med vårdnadshavare.
- Utveckla öppna förskolans och introduktionsförskolans verksamhet.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Trender

Förvaltningen har genomfört en omorganisation inom verksamhetsområdet. Syftet är att skapa en sammanhållen kultur- och fritidsverksamhet i stadsdelsområdet genom att bland annat utveckla mötesplatserna i stadsdelsområdet för ungdomar. Utbudet ska, förutom att locka fler ungdomar generellt, i synnerhet locka fler tjejer, nyanlända, funktionsnedsatta och hbtq-personer.

Under planperioden har barn- och ungdomsverksamheten stora behov av kompetensutveckling, utveckling av verksamhetsinnehåll samt renovering och lokalanpassning. TechTensta har dessutom särskilda behov av att investera i högteknologisk utrustning samt att rekrytera personal med teknisk kompetens. Blå Huset är i stort behov av såväl ombyggnation av lokalerna som renovering både in- och utvändigt. Förvaltningen har startat en dialog med Svenska Bostäder för att gemensamt söka medel för att finansiera renovering och ombyggnation. Erikslunds parklek har bedrivit sin verksamhet i tillfälliga

lokaler som inte fullt ut motsvarar verksamhetens behov. En översyn av möjligheten till nybyggnation behöver genomföras.

Strukturella hinder som kan begränsa flickor och pojkar i sina val av kultur- och fritidsaktiviteter ska motverkas. Verksamheterna ska säkerställa att barn och unga är trygga och icke diskriminerande. Förvaltningens arbete med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalys inom verksamhetsområdet ska utvecklas.

Nämnden erbjuder olika kulturaktiviteter för barn och unga exempelvis dans, teater och utställningar. Förskolan arbetar utifrån kultur i ögonhöjd för att fler ska få ta del av ett professionellt kulturliv. För att nå ut till medborgarna med information om alla aktiviteter som erbjuds året runt behöver kommunikationsinsatserna stärkas.

Till 2017 års sommarkollo ansökte 238 barn om att få delta, av dessa åkte 177 barn. Detta innebär en minskning med 7,8 procent sedan 2016. Positivt är ändå att resultatet visar på en ökning av barn från Tensta/Hjulsta som åkte på kollo, en ökning med 1,7 procent jämfört med 2016. Förvaltningen kommer fortsatt arbeta för att nå fler vårdnadshavare och även utveckla samarbetet med socialtjänsten för att sprida information om kollo.

Nämnden ger bidrag till föreningar som har en lokal förankring, en öppen verksamhet som riktar sig till barn alternativt arbetar för ökad jämställdhet i stadsdelsområdet i enlighet med antagna riktlinjer. Förvaltningen kommer att fortsätta att utveckla och kvalitetssäkra rutiner för arbetet med föreningsbidrag och ser gärna att det från stadens centralt tas fram ett systemstöd för processen.

Medborgarkontoret fortsätter sitt arbete med att stärka individen för att öka egenmakten genom samhällsinformation. I det arbetet ingår konsument, budget och skuldrådgivning. Förvaltningen ser ett ökat behov av informationsinsatser när det gäller internetköp- och bedrägerier, krediter och sms-lån. Etableringen av nyanlända, det så kallade sociala stödet kommer under planperioden ingå i verksamheten.

Den upplevda otryggheten har enligt stadens trygghetsmätning ökat i stadsdelsområdet. Den faktiska brottsligheten har under samma period minskat i området. En anledning till att den upplevda otryggheten ökar kan vara de skjutningar som har skett i stadsdelsområdet under det senaste året. Andra orsaker till otrygghet kan vara den öppna droghandeln och aggressiv körning samt oro för utvecklingen av den våldsbejakande extremismen.

Nämnden arbetar på olika sätt för att öka tryggheten in området. Trygghetsvandringar genomförs i samverkan med bland annat polisen, trafikkontoret och fastighetsägare. För de platser som identifieras otrygga genomförs olika åtgärder. Fältassistenter har i uppdrag att främst röra sig i områden där unga befinner sig, men även i områden där otryggheten är stor. De ska fånga upp och bemöta ungas oro och frågor. Samverkan med polis, fastighetsägare och näringsidkare sker löpande för gemensamma åtgärder. Civilsamhället är viktiga samverkanspartners när nya former för samverkan utvecklas.

Nämndens trygghetsstrategi kommer att revideras under våren 2018. Strategin ska tydliggöra insatser som ska prioriteras de kommande åren och hur samverkan kring dessa ska ske.

Förvaltningen behöver utveckla former för att generellt skapa tillit hos medborgarna. Detta kan exempelvis ske genom dialoger med medborgarna och genom information om det arbete nämnden bedriver.

Förvaltningen försätter att utveckla arbetet inom ramen för lokalt utvecklingsprogram för ökad trygghet, barn och ungas livsvillkor samt arbete och sysselsättning. En utvärdering av arbetet inom lokalt utvecklingsprogram har skett och kommer att leda till vissa förändringar av bland annat organisation, övergripande mål och samverkansformer.

Ekonomiska effekter

Det finns behov av att utveckla verksamheten barn, kultur och fritid. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling är prioriterat och innebär tillsammans med renovering och upprustning av fritidsgårdar ökade kostnader.

Inom verksamhetsområdet bedrivs projekt och verksamhet som finansieras av tillfälliga satsningar, det gäller bl.a. olika trygghetsatsningar. För att bygga upp en hållbar verksamhet är det angeläget med en bättre förutsägbarhet vad gäller finansiering.

Etableringen av TechTensta är en långsiktig satsning där hela processen beräknas ta tre till fyra år. Utöver de årliga kostnaderna för lokal och personal tillkommer utgifter för investering i IT-utrustning. Projektet finansieras av medel från den sociala investeringsfonden.

Prioriteringar

- Mötesplatser för barn och unga, där flickor, nyanlända, hbtq- personer och personer med funktionsnedsättning särskilt beaktas.
- Riktade kulturaktiviteter för integrering av barn, unga och seniorer i stadsdelsområdet.
- Utveckla fältassistenternas roll i det främjande och trygghetsskapande arbetet
- Utveckla samarbetet med civilsamhället.
- Revidera och implementera trygghetsstrategin.

2.3 Äldreomsorg

Trender

Swecos rapport "Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2017-2040" visar en ökning av antalet äldreomsorgstagare i stadsdelsområdet först efter år 2020. Antalet äldreomsorgstagare kommer också öka utifrån att antalet medborgare ökar med omkring 25 procentenheter till och med 2025. Forskning visar att äldreomsorgstagare generellt är sjukare än tidigare och därför har större behov av omsorg. Antalet äldreomsorgstagare med demens ökar inom stadsdelsområdet medan antalet äldreomsorgstagare med somatiska besvär minskar. Detta ses som en följd av att befolkningen generellt sett är frisk i högre åldrar på grund av den medicinska- och tekniska utvecklingen.

Under planperioden väntas en ökning av nyanlända äldre anhöriginvandrare med konsekvensen att antalet äldre med traumatiska upplevelser ökar och även äldre med social utsatthet såsom hemlöshet ses öka. Detta, i kombination med att staden begränsat möjligheten till anhörganställning hos hemtjänstutförare, leder sannolikt till ökat behov av äldreomsorg med språkinriktning. Vidare väntas även en fortsatt ökning av äldre personer med psykisk ohälsa. Satsning på denna målgrupp sker i form av träffpunkter där medarbetare med kompetens inom området arbetar. Förvaltningen ser över möjligheterna att på olika sätt utvidga verksamheten för att möta nuvarande och kommande behov.

Moderniseringen av sociala system förväntas bidra till ökad jämställdhet och likställighet bland annat eftersom digitala standardiserade mallar kommer användas i allt högre

utsträckning.

I hemtjänst som bedrivs i egen regi är trenden att män generellt sett är nöjdare med verksamheten än kvinnor. Även för nöjdheten avseende bemötandet från biståndshandläggare är män nöjdare än kvinnor. Skillnaderna mellan könen i nöjdhet har dock minskat över tid. Under planperioden kommer jämställdhetsanalyser utvecklas och leda till förändrade arbetssätt inom den egna verksamheten. Normkritiska arbetssätt utvecklas och implementeras under planperioden. Moderniseringen av sociala system ses underlätta normkritisk biståndsbedömning samt bidra till ökad likställighet.

Under planperioden kommer arbetet med "tryggt mottagande i hemmet" att implementeras. Tryggt mottagande i hemmet innebär att stärka den enskildes återgång från slutenvård till hemmet med hjälp av insatser från såväl hemtjänst som rehabilitering. Arbetssättet tros också minska behovet av korttidsvård eftersom fler kommer klara sig bättre hemma med rätt anpassat stöd.

Det finns fortsatta behov att öka medarbetarnas kompetens inom dokumentation vid utförrarverksamheter drivna i egen regi. Satsning för att höja andelen med grundläggande gymnasiekompetens, arbete med brukarinflytande, äldres psykiska hälsa, systematiskt kvalitetsarbete, språkutbildning, kunskaper i demensvård och palliativ vård samt utbildning av anhörigombud är andra prioriteringar i verksamheten.

Ekonomiska effekter

Inom äldreomsorgen finns fortsatt behov av kompetensutveckling utifrån nya och förändrade behov hos målgrupperna, digitalisering m.m.

Den nya betalningsansvarslagen, lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, som verkställs senast i januari 2020 kommer att ge ekonomiska konsekvenser, hur är i dagsläget oklart. Det är sannolikt att arbetet med "Tryggt mottagande i hemmet" kan förhindra att behovet av korttidsplatser ökar, som annars skulle kunna vara en konsekvens av att lagen träder i kraft.

Prioriteringar

- Kompetensförsörjning, utbildning för samtliga medarbetare inom utförrarverksamheten.
- Teambaserade arbetssätt och förbättrad samverkan med individen i fokus
- Dagverksamheten Intro Järva 65+
- Utveckling av varierade former för äldreboenden inom stadsdelsområdet
- Preventionsarbetet samt uppsökande verksamhet

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Trender

Antalet personer med behov av insatser på grund av väpnad konflikt i hemlandet kommer vara fortsatt hög under planperioden, främst avseende hemtjänstinsatser enligt LSS.

Generellt ser nämnden att målgruppen som omfattas av LSS förändras till ökat stödbehov. Därför ses en ökad efterfrågan av daglig verksamhet och boende för personer med komplexa och resurskrävande funktionsnedsättningar. Behovet av insatserna korttidsvistelse och

korttidstillsyn bedöms öka under planperioden. Nämnden kommer verka för att fler personer med behov av insatserna ansöker om dessa.

År 2016 tillsatte regeringen en utredning för att se över assistansersättning i Socialförsäkringsbalken (SFB) och delar av LSS. Syftet är att skapa långsiktig hållbar ekonomisk utveckling och träffsäkrare insatser. Utredningen ska även se över att lagstiftningen främjar jämlikhet i livsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Uppdraget ska redovisas senast 1 oktober 2018 och kan komma att medföra större förändringar inom verksamhetsområdet.

Allteftersom nya LSS-bostäder upprättas skapas behov av närbelägen daglig verksamhet utifrån närhetsprincipen. Nämnden behöver möta upp de ökade behoven, främst lokalt, för att undvika kostsamma boendeplatser av verksamheter som inte ingår i Lagen om valfrihet (LOV).

Jämställdhetsanalyser visar att det finns en skillnad i nöjdhet mellan könen, främst inom LSS-bostäderna där män är mer nöjda med insatserna. Under planperioden kommer jämställdhetsanalyser utvecklas och leda till specifika åtgärder på enhetsnivå.

Antalet ansökningar och prövningar om personlig assistans samt tillfälliga utökningar i avvaktan på beslut från försäkringskassan ses öka under planperioden.

Inom myndighetsutövningen kommer arbetssätt utvecklas för normkritiska bedömningar. Moderniseringen av sociala system kommer underlätta normkritisk biståndsbedömning samt öka likställigheten.

Den ökade komplexiteten i målgruppen ökar kraven på medarbetarna och verksamheten samt ställer högre krav på förbättrad samverkan med exempelvis särskolor, habilitering samt extern beställare/utförare. Detta leder till utmaningar inom kompetensförsörjningen i form av högre kompetenskrav vid rekrytering samt kompetensutveckling av medarbetarna inom verksamhetsområdet. Utmaningen ligger främst i att det redan idag är svårt att rekrytera medarbetare med efterfrågad kompetens. Arbetet med att förbättra arbetssituationen för socialekreterare och biståndsbedömare fortsätter. Fokus är att behålla personal, optimera samverkan samt undersöka möjligheterna till ytterligare administrativt stöd.

Ekonomiska effekter

Eftersom behovet av kompetensutveckling för medarbetarna inom verksamhetsområdet ökar leder detta med stor sannolikhet till att riktade medel behöver avsättas för ändamålet.

De tillfälliga utökningarna inom personlig assistans leder till resurskrävande utredningar och administration vilket innebär ökade kostnader. Det kan även uppstå en differens mellan nämndens bedömning och försäkringskassans vilket då bekostas av nämnden.

Regeringens utredning om personlig assistans kommer påverka kostnadsutvecklingen för verksamhetsområdet. Det är dock oklart hur.

Nämnden köper idag kostsamma externa boendeplatser utanför LOV avtalet. Förhoppningen är att ersätta dessa med ett antal boendeplatser lokalt i egen regi vilket ses möjligt inom ramen för de LSS-bostäder som planeras i stadsdelsområdet.

Prioriteringar

- Kompetensförsörjning inom verksamhetsområdet samt kompetensutveckling för att

- möta kommande behov inom utförarverksamheten.
- Hitta lämpliga särskilt anpassade lokaler för en till antalet växande målgrupp.
- Utveckla jämställdhetsarbetet inom verksamheten.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Trender

Komplexiteten i arbetet med nyanlända är stor som exempelvis visar sig genom ökat behov av stöd och insatser till familjer med anknytningsproblematik. För en av nämndens prioriterade målgrupper, ensamkommande barn, handlar det om att möta behov av utbildning, arbete och bostad för att integreras i samhället.

Nämnden ser en ökad komplexitet i ärenden där personer har stora behov av stöd från flera enheter och andra aktörer. Fler söker stöd och insatser från barn och ungdom med anledning av beteendeproblem och psykisk ohälsa. Efterfrågan av kostsamma behandlingsskolor ökar. Nämnden vill att staden uppmärksammar den ökade användningen av behandlingsskolor och samverkar kring barn och ungas skolgång. Samverkan behövs med utbildningsförvaltningen samt med skolorna i stadsdelsområdet i syfte att förbättra skolresultaten för att fler unga ska uppnå gymnasiebehörighet.

Antalet unga utan arbete eller sysselsättning så kallade UVAS är många i stadsdelsområdet och utgör 16 procent av 18-29-åringarna i hela stadsdelsområdet och 20 procent i stadsdelen Tensta. Unga utan sysselsättning är en prioriterad målgrupp i det lokala utvecklingsprogrammet. Staden behöver satsa på främjande och förebyggande åtgärder tidigt i skolåren för att förebygga att ungdomar hoppar av skolan. Vidare ser nämnden en trend med ökat antal placeringar för barn och unga. Våld och kriminalitet förekommer i tidig ålder. Nämnden ser även en ökning av placeringar av flickor. Unga flickor i stadsdelsområdet är särskilt utsatta bland annat på grund av ökad otrygghet, hedersproblematik och diagnoser.

Den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism visar att den våldsbejakande islamistiska miljön är närvarande i stadsdelsområdet. Järva bedöms vara ett av de områden i Sverige där rekrytering till våldsbejakande islamistisk extremism sker.

Under de kommande åren ser nämnden fortsatt problem med bostadsbrist, trångboddhet och hemlöshet. Det finns ett ökat behov av tillfälliga boendeinsatser som fler träningslägenheter, försökslägenheter och tillfälliga boenden i stadens regi samt av stadigvarande boendelösningar i hela landet. Långvarig hemlöshet hos barnfamiljer leder till att behov av andra insatser uppstår. Bostadsfrågan är fortsatt prioriterad i det lokala utvecklingsprogrammet.

I och med att fler nyanlända med traumatiska upplevelser flyttar till stadsdelsområdet förväntas antalet medborgare med psykisk ohälsa öka. Omfattningen är svår att bedöma, men satsningar kommer att behöva göras inom perioden. Vidare ser nämnden en ökad komplexitet i ärenden inom socialpsykiatrin, främst avseende ärenden med missbruksproblematik och här behövs ett omfattande samarbete med landstinget samt övrig socialtjänst. Det är svårt att hitta lämpliga boenden för målgruppen, vilket ofta innebär kostsamma HVB-platser.

Behovet av daglig sysselsättning och boendestöd ökar under planperioden. Nämnden ser en utmaning i att möta behovet av träffpunkter och daglig sysselsättning för personer med psykisk ohälsa i stadsdelsområdet och att få fler personer att delta i de verksamheter som

erbjuds. Därför behöver den uppsökande verksamheten utvecklas.

Under perioden ses ett ökat inflöde till beställarenheten psykisk ohälsa av personer inom målgruppen med oklar boendesituation. Nämnden kommer använda resurser till att vidareutveckla samverkan med föreningar såsom Hjärnkoll.

Nämnden fortsätter arbetet med att upptäcka våld och förtryck i nära relationer. Fler söker stöd och insatser hos relationsvårdsteamet vilket signalerar att många medborgare i stadsdelsområdet lever med våld och/eller hedersproblematik. Fler män söker stöd för relationsvåld. Inrättandet av ett relationsvårdscenter i stadsdelsområdet kan innebära att ännu fler medborgare söker stöd för våld och/eller hedersproblematik.

Arbetet med den lokala handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare har gett resultat och nämnden ser nu en minskad personalomsättning och en minskad användning av konsulter. Nämnden ser dock en ökning av korttidssjukfrånvaron. Fokus är fortsättningsvis att behålla personal, optimera samverkan samt undersöka möjligheterna till ytterligare administrativt stöd.

En stor andel av medarbetarna är nyexaminerade och i början av sitt arbetsliv. De hanterar komplexa ärenden och individer med multiproblematik. Arbetssituationen är psykisk påfrestande och risk för hot och våld i arbetet förekommer i allt större utsträckning.

Den pågående översynen av socialtjänstlagen kan komma att påverka socialtjänsten och dess uppdrag. Förändringen i lagstiftningen, att jämställa spelmissbruk med annat missbruk, har ännu inte märkts av, men kan komma att ge ett ökat behov av insatser från beroendevården.

Ekonomiska effekter

Det ökade antalet nyanlända ökar behovet av service och insatser på alla områden inom individ- och familjeomsorgen. Här bör särskilt nämnas kostnader för öppenvård samt placeringar inom barn och ungdom. Schablonersättning uteblir från och med vårterminen för de ensamkommande barn som fyller 20 år. Kostnader för stöd och insatser för de unga individer som ännu inte etablerat sig kan komma att överstiga återsökningen av kostnader för uppehälle och hyra.

Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser. I samband med långvarig hemlöshet hos barnfamiljer uppstår behov och därmed kostnader för andra insatser då barn far illa. Här ska särskilt nämnas ensamkommande barn som de kommande åren är unga vuxna i behov av bostäder. Vidare syns ett ökat behov av insatser för personer som utsatts för våld och förtryck i nära relationer samt att lokala träffpunkter för personer med psykisk ohälsa behöver finansieras.

Komplexa ärenden leder till ökade kostnader inom socialtjänsten. Det ställer högre krav på socialsekreterarna varpå nämndens kostnader för kompetensutveckling ökar.

Utbildningskostnaderna fortsätter vara höga i och med begränsade möjligheter till utbildning inom staden.

Efterfrågan på sociala insatsgrupper ålder 19-29 år är stor varpå kostnaderna för insatsen kan komma att öka under perioden. Verksamheten finansieras 2018 av medel från socialförvaltningen.

Förändringar i lagstiftning, avseende spelmissbruk samt eventuella förändringar av socialtjänstlagen, kan ge ökade kostnader för socialtjänsten.

Ändras antalet frist dagar från 30 till 3 dagar i samband med utskrivning från hälso- och sjukvården innebär det ett ökat behov av insatser som kan planeras och verkställas skyndsamt för målgruppen psykisk ohälsa. Eventuellt kan det leda till ökat behov av korttidsplatser för att utskrivningsklara personer inte blir kvar inom slutna vårderna.

Prioriteringar

- Stöd och insatser för etablering av nyanlända och då särskilt ensamkommande barn.
- Förebygga hemlöshet och otrygga boendeförhållanden, särskilt för barnfamiljer och unga vuxna.
- Upptäcka och förebygga våld och förtryck i nära relationer.
- Tidiga insatser till barn och unga.
- Upprätta lokala träffpunkter och daglig sysselsättning för medborgare med psykisk ohälsa.
- Digitalisering för målgruppen psykisk ohälsa.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

1.1 Stadsmiljö

Trender

Stadsdelsområdet är under omvandling och flera omfattande byggnationer pågår eller påbörjas under den aktuella planperioden. Exempelvis kommer nya Bromstensstaden, Spångadalen, tillbyggnaderna vid Hyppinge- och Risingeplan, det nya bostadsområdet Tenstaterrassen och upprustningen av Tenstagången medföra att krav och önskemål avseende stadsmiljöverksamheten ökar.

En del av de planerade och pågående projekten kommer att ta parkmark eller större grönområden i anspråk. Samtidigt kommer nya parker och lekparker att skapas. Stadsutvecklingsprojekten innebär att parkbeståndet kommer att förändras över tid, vilket kommer medföra ett ökat behov av drift och tillsyn av parkerna för att säkerställa att områdena är välskötta och rena. Enligt 2017 års medborgarenkät framgick det att nämnden inte uppnår målet om välskötta och rena parker i stadsdelsområdet. I och med att parkbeståndet förändras framgent är en utmaning för nämnden att uppnå målet även under denna planperiod.

Under planperioden kommer stadsdelsområdet fortsättningsvis påverkas av flera omfattande infrastrukturprojekt såsom Förbifart Stockholm och Mälarbanans utbyggnad. Dessa projekt innebär ett visst intrång i parkmark och kommer att medföra ökade bullernivåer i stadsdelsområdet och dess närbelägna parker. För att säkerställa rofyllda och attraktiva parker behöver förvaltningen se över arbetet gällande grönkompensation med externa aktörer inom stadsdelsområdet när stadsutvecklingsprojekt påverkar parkmark framgent.

Inom stadsdelsområdet finns flera naturmarksområden med fornlämningar som är i behov av anpassade skötselprogram. Nämnden kommer därför inom planperioden att ta fram två skötselprogram, dels för fornlämningar, dels för naturmarksområden. Nämnden ser även att flera naturmarker och lekparker i stadsdelsområdet kommer att vara i behov av upprustning och gallring inom planperioden. Två nya parkplaner inom Spånga-Tensta stadsdelsområde planeras att genomföras inom planperioden.

Förekomsten av olovlig motorfordonstrafik på parkvägar i Tensta och Hjulsta upplevs mycket otryggt för gående och cyklister samtidigt som olycksrisken är hög. Resultatet från Grontmij ABs, på uppdrag av Trafikkontoret, hindretsutredning från 2013 visade på ett stort behov av fler fordonshinder samt vidare utredning av systematiken kring placering och låssystem av väghinder. Denna utredning ligger bland annat till grund för *Arbetsgruppen för trafik hinder i Järva*, som förvaltningen är en del av och som syftar till att förbättra trafiksituationen ur ett trygghets- och säkerhetsperspektiv.

Enheten för stadsmiljö arbetar med drift och underhåll av stadsdelsområdets parkmark samt med investeringar och projekt. Nyetablering av bostadsområden och förändringar i infrastrukturen och parkmark innebär omfattande arbete vad gäller remiss- och samrådshantering vilket kräver att resurser ses över för arbetet.

Ekonomiska effekter

Medel har beviljats från trafikkontoret för investeringar och reinvesteringar i Gribbyparken samt skötselprogram för fornlämningar och naturvård i stadsdelsområdet under 2018. De reinvesteringsmedel och investeringsmedel från trafikkontoret som fördelas årligen är dock begränsade, vilket innebär ett behov av utökad medel för drift och underhåll. Detta för att kunna säkerställa välskötta, trygga parker och grönområden i väntan på större och mer omfattande investeringar i parkerna.

Grönare Stockholm-medel har beviljats för projekten Tenstadalen och Hidingehöjden. Dessa områden ska rustas upp under en tre respektive två års period. I Tenstadalen genomförs ett helhetsgrepp om dalen där syftet är att skapa rekreativa områden för medborgare att vistas i samt öka den biologiska mångfalden. I Hidingehöjden syftar projektet till att etablera en ny lekplats i Hjulsta samt förbättra belysningen i området.

Ny parkmark och investeringar kommer att innebära ökade kostnader.

Prioriteringar

- Resursöversyn och optimering
- Påbörja arbetet med stadsdelsområdets nya parkplaner.
- Medborgarnas delaktighet i utformningen av stadsdelsområdets parkmiljöer. Detta sker bland annat genom medborgardialoger, trygghetsvandringar, medborgarförslag och medborgarenkäter.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Trender

Antalet nyanlända i stadsdelsområdet ökar. Många nyanlända har genomgått etablering med etableringsersättning och nämnden ser nu att behovet av ekonomiskt bistånd kan komma att öka. Likaså kan ändringen i stadens riktlinjer kring bistånd till skälig levnadsnivå för papperslösa barnfamiljer innebära ett ökat behov av ekonomiskt bistånd. Nämnden har ännu inte sett effekten av detta. Vidare har många kvinnor behov av ekonomiskt bistånd.

Många med behov av ekonomiskt bistånd står allt längre ifrån arbetsmarknaden. Nämnden ser att fler sjukskrivna står utan ersättningar. Prioriterade är unga vuxna med psykisk ohälsa eller missbruk, ensamstående mödrar med många barn samt personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Inom arbetet i lokalt utvecklingsprogram samverkar förvaltningen med

jobbtorg, arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsförvaltningen för att utveckla insatser som möter de lokala behoven.

Satsningen på jourlägenheter till barnfamiljer är framgångsrik, men fortfarande endast en tillfällig åtgärd när inga andra möjligheter finns. Fler bostäder behöver byggas så att den kötid hos bostadsförmedlingen som krävs för en egen bostad för unga vuxna, nyanlända och nyinflyttade blir rimlig.

Ekonomiska effekter

Fler nyanlända innebär ett ökat behov av ekonomiskt bistånd efter etableringsperiodens slut. Alla kostnader för nyanlända som ordnar eget boende ersätts inte av staten vare sig genom medel som kan återsökas eller av generalschablonen. Nämnden ser även en risk för ökade kostnader för papperslösa med anledning av förändrade riktlinjer.

Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser, även av dem som bekostas inom ramen för ekonomiskt bistånd. Här ska särskilt nämnas den stora gruppen ensamkommande barn som nu är unga vuxna med behov av bostäder.

Prioriteringar

- Förebygga hemlöshet och otrygga boendeförhållanden för barnfamiljer.
- Fokus på lokala arbetsmarknadsåtgärder t.ex. matchning av rätt insats till rätt person.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Trender

Se avsnittet Ekonomiskt bistånd.

Ekonomiska effekter

Nämnden fortsätter att prioritera arbetet med Stockholmsjobb och Arbetsförmedlingens extratjänster. Kostnaden för Stockholmsjobb kommer att öka då antalet anställningar ökar. Flera anställningar innebär minskade kostnader för ekonomiskt bistånd.

En utvärdering av arbetsmarknadsåtgärder och Stockholmsjobb efterlyses för eventuell fortsatt satsning på Stockholmsjobb. Nämnden ser behov av fler korta riktade utbildningar, särskilt för kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Samverkan för vidare matchning av personer med Stockholmsjobb pågår och fortsätter att vidareutvecklas under de kommande åren.

Nämnden kommer fortsätta satsa på feriearbete för ungdomar, även på andra lov än sommarlovet. Kostnaden ökar då efterfrågan av feriearbete ökar. För att få fram meningsfulla ferieplatser krävs god framförhållning. Detta innebär att även finansieringen behöver vara känd i ett tidigt skede.

Prioriteringar

- Använda riktade utbildningar utifrån arbetsmarknadens behov med särskilt fokus på kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.
- Öka samverkan mellan olika aktörer för att effektivisera processerna för de arbetslösa.

2.9 Övrigt

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens budgetram för åren 2019 och 2020 är i enlighet med plan i kommunfullmäktiges budget 2018. Nämndens plan för budget 2021 är densamma som för 2020.

Drift netto, mnkr	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021
Nämnd och förvaltningsövergripande administration	44,4	44,4	44,4	44,4
Individ- och familjeomsorg	176,8	176,8	176,8	176,8
Stadsmiljöverksamhet	8,8	8,8	8,8	8,8
Förskoleverksamhet	275,0	275,0	275,0	275,0
Äldreomsorg	236,5	236,5	238,9	238,9
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	199,5	199,5	199,5	199,5
Barn, kultur och fritid	40,9	40,9	40,9	40,9
Arbetsmarknadsåtgärder	21,7	21,7	21,7	21,7
Ekonomiskt bistånd	111,3	111,3	111,3	111,3
Summa	1 114,9	1 114,9	1 117,3	1 117,3
Kapitalkostnader - stadsmiljö	4,9	4,9	4,9	4,9
Totalt	1 119,8	1 119,8	1 122,2	1 122,2

Investeringar, mnkr	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021
Maskiner och inventarier	1,4	1,4	1,4	1,4
Stadsmiljö	10,6	10,9	10,4	10,4
Totalt	12,0	12,3	11,8	11,8

Nämndens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 119,8 mnkr för år 2018. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att vara oförändrad till år 2019 och öka till 1 122,2 mnkr för år 2020. Plan 2021 är densamma som för år 2020.

Utifrån förutsättning att pris- och löneökningarna stannar vid 2,0 procent under de närmaste åren kommer föreslagen plan att innebära krav på årlig kostnadseffektivisering om drygt 20 mnkr.

Kostnaderna för avskrivningar och internränta bedöms enligt kommunfullmäktiges plan vara oförändrade under planperioden utifrån nuvarande investeringstakt för stadsmiljö.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges budget för maskiner och inventarier är för låg utifrån behoven. Bedömningen är att kapitalkostnaderna för dessa beräknas öka framöver.

3.1 Drift

Nämnden har en bruttoomslutning på drygt 1,1 miljarder kronor. På förvaltningen arbetar cirka 1000 medarbetare och personalkostnaderna utgör cirka 40 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar cirka 480 miljoner kronor. Kostnader för lokaler utgör cirka 80 miljoner kronor.

Under planperioden ser förvaltningen stora behov av insatser för att säkra kompetensförsörjningen avseende främst förskollärare och socionomer. Behovet av kompetensutveckling av befintlig personal ökar också med anledning av förändrade målgrupper, digitalisering etc. Detta tillsammans med nya och förändrade behov av insatser i stadsdelsområdet kommer att bidra till ökade kostnader under planperioden.

Fler nyanlända ökar behovet av service och insatser på alla områden och medför kostnadsökningar inom bl.a. öppenvård samt placeringar inom barn och ungdom. Fler nyanlända innebär också ett ökat behov av ekonomiskt bistånd efter etableringsperiodens slut. Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för olika typer av boendeinsatser, det gäller även de ensamkommande barn som de kommande åren är unga vuxna och i behov av bostäder. Vidare syns ett ökat behov av insatser för personer som utsatts för våld och förtryck i nära relationer.

Vid förändring av antalet fristdagar från 30 till 3 dagar i samband med utskrivning från hälso- och sjukvården innebär det ett ökat behov av insatser som kan planeras och verkställas skyndsamt för målgruppen psykisk ohälsa.

Lokalbeståndet inom förskola och fritidsgårdsverksamhet är i behov av upprustning, renovering och ersättning av nya lokaler, vilket på sikt kommer att öka kostnaderna inom områdena. Med hänvisning till nämndens uppdrag att söka ett nytt förvaltningshus förväntas också en ökad kostnad för administrativa lokaler.

3.2 Investeringar

Nedan följer förslag på parkinvesteringar i stadsdelsområdet;

Tensta parkstråk

Syftet med projektet är att förbättra tillgängligheten i stadsdelen samt utöka trygghetsåtgärderna i Tensta-Hjulsta. Syftet är även att motverka olovlig fordonstrafik på gångvägar i parkområden och parkstråk. Stora plattytor omförs till parkvägar med anslutande gräsytor. Trädalléer kompletteras och planteringsytor görs mer skötsel effektiva. Belysning ses över och kompletteras.

Uppskattad investeringskostnad år 2019 2,1 mnkr, 2020 2,1 mnkr, och 2021 1,8 mnkr.

Gribbyparken

Gribbyparken är i behov av en upprustning för att uppnå parkplanens mål om att bevara och utveckla nuvarande karaktär och värden. Ny lekutrustning, nya fruktträd, buskage och tydligare koppling mellan de två delarna av parken samt en ny inramning med staket.

Uppskattad investeringskostnad år 2019 1,0 mnkr.

Palmersparksen

Målet är att bevara och utveckla parken, samt att få ett mer sammanhållet intryck mellan de olika delarna. Upprustning av bollplan, utbyte av staket, ny lekutrustning och växtlighet är några av inslagen för att nå målet.

Uppskattad investeringskostnad är 2020 1,0 mnkr, 2021 2,0 mnkr.

Kämpinge

Syftet med projektet är att möjliggöra området för rekreation och naturupplevelser. Målen är att skapa tillgängliga och trygga parkvägar med belysning och markutrustning.

Uppskattad investeringskostnad är 2019 0,5 mnkr.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

Nämnden planerar inte några betydande projekt över 50 mnkr som inte är investeringar.

4 Övriga redovisningar

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Sammanfattningsvis kan konstateras att det under planperioden 2019-2021 endast kommer att färdigställas ett fåtal nya bostäder inom stadsdelsområdet. Bromstens industriområde med upp till 2600 nya bostäder skjutits framåt i tiden. Beräknad byggstart är tidigast år 2019, vilket gör att de tidigaste etapperna troligen färdigställs utanför eller i slutet av planperioden. På fastigheten Ledinge 1 produceras de så kallade Stockholmshus, totalt 172 lägenheter.

Inom stadsdelsområdet pågår ett stort antal detaljplaneprojekt med syfte att skapa nya bostäder, arbetsplatser och infrastruktur. Nedan ges en kort sammanfattning av de projekt som bedöms ha stor betydelse för antalet invånare och deras behov av och efterfrågan på stadsdelsförvaltningens serviceutbud. Utöver dessa planärenden finns en rad projekt som inte syftar till bostadsbyggande, projekt på privat mark och projekt där planarbetet ännu inte startat.

Pågående projekt under planperioden, antagen detaljplan:

- Kvarteret Hedvig 1,2,3. Planen är antagen och medger totalt 65 nya lägenheter. Projektet är klart för byggstart och nämnden har efterfrågat LSS-boende om sex lägenheter.
- Bromstensstadens: Cirka 2600 bostäder i olika upplåtelseformer. Utöver det planeras bland annat skola, två förskolor, LSS-boende om 12 lägenheter och infrastruktur.
- Kv. Ferdinand 9, Bromstensvägen. Boende planeras med olika storlekar och upplåtelseformer samt LSS-boende med sex lägenheter.
- I kvarteret Mandelblomman i Spånga bygger ett privat vårdföretag ett vård och omsorgsboende med 54 platser i egen regi. Boendet planeras stå färdigt under 2018.

För nedanstående projekt pågår arbetet med detaljplan vilket gör att tiden för färdigställande är svårbedömd, men ligger sannolikt bortom planperioden.

- Tensta Terrass, bostäder samt vård och omsorgsboende i privat regi.
- Spångadalen, i samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd tre förskoleutbyggnader om cirka 15 avdelningar.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Nämnden har bedömt förändringar i efterfrågan inom olika verksamhetsområden. Bedömningen grundar sig bland annat på den senaste befolkningsprognosen.

Antalet barn i förskoleåldern (1-5 år) ökar marginellt fram till år 2020. Från 2020 till 2026 är ökningen 694 barn i stadsdelsområdet. Ökningen är ojämnt fördelad. Inom Tensta och Bromsten ökar efterfrågan något samtidigt som den är tämligen oförändrad i övriga stadsdelsområden. Till bilden av små ökningarna och minskningar kommer också signaler om ökat antal nyanlända och en politisk ambition att öka andelen barn som går i förskola. Alla dessa faktorer leder till ökad efterfrågan och på sikt ett ökat behov av förskolelokaler. Omfattningen av den ökade efterfrågan är av naturliga skäl mycket svårbedömd och planeringen av förskoleplatser blir ofta trög och komplicerad för verksamheten och förvaltningen.

Enligt befolkningsprognosen ses ingen ökning av antalet unga. Blå husets fritidsgård behöver en omfattande renowing och tillgänglighetsanpassning för möta alla medborgares behov av meningsfull fritidsverksamhet och antalet besökare på TechTensta överskrider lokalernas kapacitet.

Behovet av vård- och omsorgsboenden kommer vara relativt oförändrat under planperioden. En ökning av äldre sker efter 2020. Det behöver skapas alternativ för äldre som önskar och behöver ett mer tillgängligt boende, men som inte är i behov av vård- och omsorgsboende. Det är därför angeläget med fortsatt utveckling av seniorboenden som ett komplement för de äldre som inte är i behov av heldygnsomsorg.

Tabellen visar en uppskattning av det totala antalet äldreomsorgstagare i Spånga-Tensta sett under en 20 års period.

	2017	2020	2030	2040	Förändring perioden 2017-2020	Förändring perioden 2017-2030	Förändring perioden 2017-2040
Spånga- Tensta	743	740	910	1000	- 0,5 %	22%	35%

Samtliga av nämndens boenden för äldre är i behov av omfattande renowingar. En möjlighet är att vissa boenden ändrar inriktning för att möta ett annat behov än vad det gör idag. Men även detta är en lösning som kräver omfattande upprustning och modernisering för att möta kommande äldreomsorgsbehov.

Inom verksamhetsområdet för funktionsnedsättning konstateras att efterfrågan på LSS-boenden redan idag överstiger tillgången. Med anledning av detta fortsätter nämnden att arbeta för fler LSS-boenden planeras i samband med detaljplaneprocesser i stadsdelsområdet.

De så kallade Stockholmshusen, som de kommunala bostadsbolagen framöver tillämpar för att minska produktionskostnader, möjliggör inte upprättandet av LSS-bostäder eller förskola. Detta innebär att nämnden är hänvisad till andra byggherrar vid nyproduktion av bostäder enligt LSS eller förskola. Ökat behov av individuellt utformad daglig verksamhet leder till ökat behov av lokaler inom daglig verksamhet.

Inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg finns ingen tillgänglig statistik att tillgå för att bedöma förändringar i efterfrågan. Med anledning av det allmänna läget på bostadsmarknaden gör förvaltningen dock bedömningen att efterfrågan på försöks- och träningslägenheter ökar under perioden.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskoleverksamheten, inklusive öppna förskolor, omfattar sju enheter på 42 olika adresser. Förhyrd yta för förskoleverksamhet är drygt 23 000 m². Den 28 februari 2018 var 1878 barn inskrivna i kommunalt drivna förskolor.

En stor del av fritidsverksamhet är kopplat till parklekar och ungdomslokaler. Dessa ytor uppgår till cirka 3700 kvm.

I dagsläget finns tre vård- och omsorgsboenden i stadsdelsområdet om totalt 65 lägenheter. Vidare finns ett servicehus med 153 lägenheter, med en beläggning som över tid varit cirka 80 procent, samt ett korttidsboende med 10 platser vilket avvecklas under 2018.

Inom verksamhet enligt LSS finns det i stadsdelsområdet 35 lägenheter i gruppboende, 10 servicelägenheter samt cirka 150 platser i daglig verksamhet.

Nämnden hyr cirka 102 försöks- och träningslägenheter som hyrs ut till boende i andra hand. Utöver detta finns 33 platser på stödboende för personer med psykisk ohälsa samt Bromstengården HVB (hem för vård och boende).

Nämndens administration och myndighetsutövning är i huvudsak lokaliserade till förvaltningens huvudkontor som omfattar cirka 4200 kvm och medborgarkontoret på 385 kvm vilket ger en total yta för administrativ verksamhet på 4585 kvm.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Nämnden arbetar med förnyring av förskolelokalerna i stadsdelsområdet.

I samarbete med Skolfastigheter I Storstockholm AB planeras för en upprustning av ett antal förskolor i Tensta och Hjulsta. Man planerar att nyttja en förskoletomt där paviljonger kan etableras för att fungera som evakueringsförskola, för fler närliggande förskolor över en längre period.

I stadsdelen Solhem på Bifrostvägen 2 har nämnden, via SISAB, beställt en ny detaljplan. Den nya planen ska medge en konceptförskola i två plan med fem avdelningar som ersättning för den tidigare förskolan vilken revs eftersom den tekniska livslängden bedömdes vara slut.

Nämnden har också givit SISAB i uppdrag att ta fram förslagshandlingar på en konceptförskola med fem avdelningar på Gullingeplan 32. Förskolan är tänkt att ersätta den byggnad som eldhärjades sommaren 2013. Det är inte sannolikt att någon av förskolorna på Gullingeplan eller Bifrostvägen färdigställs under planperioden med hänvisning till att tid för

detaljplaneprocess, projektering och byggande tar mer än tre år.

I stadsutvecklingsområdet Bromstensstaden planeras för två förskolor på vardera åtta respektive sex avdelningar samt eventuellt en förskola i privat regi. Med hänvisning till det komplicerade detaljplaneläget är det oklart när byggstart kan ske. Förvaltningen har ambitionen att synkronisera färdigställande av dessa förskolor med efterfrågan på platser vilket kan innebära lösningar med fristående förskolelokaler under vissa perioder.

Inom verksamhetsområdet äldre har en del förändringar skett i lokalbeståndet under 2017. Elinsborgs vård- och omsorgsboende samt korttidsboende Linnéan kommer att avvecklas senast i oktober 2018. Beslutet om avveckling fattades utifrån att fastigheten är i omfattande behov av renovering. Efter genomförd renovering kommer verksamheten fortsätta att drivas som boende för äldre men i annan boendeform, sannolikt seniorboende med aktivitetscentra.

Behovet av gruppboendestäder enligt LSS är större än tillgången. Nämnden har påtalat detta för exploateringskontoret. I kvarteret Ferdinand 9 har nämnden deltagit i planeringen av ett LSS-boende med sex lägenheter vilket framgår av förslaget till detaljplan. Färdigställande av boendet kan eventuellt förväntas mot slutet av planperioden. Vidare pågår planering för omvandling av lokaler vid Elinsborgsbacken 3 till en LSS-bostad om totalt sex lägenheter.

Avseende Bromstensstaden arbetar nämnden för att detaljplanerna ska innehålla två eller tre LSS-bostäder med sex lägenheter vardera och ett antal närliggande servicelägenheter. Det är sannolikt att dessa lägenheter ej färdigställs under planperioden.

Nämnden utreder tillsammans med Micasa AB olika alternativa lösningar för att ersätta en LSS-bostad, sex lägenheter, som är i behov av renovering. Oavsett vilken lösning som väljs kan det innebära att tillskottet av nya LSS-bostäder inte blir lika stort som önskvärt under planperioden.

Utifrån det ökade behovet av individuellt utformad daglig verksamhet ser nämnden behov av nya lokaler.

Behovet av försöks- och träningsboenden bedöms öka under planperioden. Nämnden planerar att upprätta cirka 8-10 lägenheter avseende gruppboendestäder enligt SoL.

Nämnden planerar ett nytt förvaltningshus i Tensta centrum. Ur ett strategiskt perspektiv är närheten till medborgarna av stor vikt.

5.5 Kostnadsutveckling

Nämnden kan konstatera att den genomsnittliga hyreskostnaden för förskolelokaler är relativt låg. Det avspeglar i hög grad det faktum att lokalbeståndet är ålderstiget och nämnden ser behov av upprustning, renovering och i vissa fall behov av att ersätta gamla lokaler med nya. Detta medför ökade lokalkostnader för förskoleverksamheten. Dialog förs med SISAB för flertalet av stadsdelsområdets förskolor. Nytt ramavtal som differentierar underhållskostnader mellan nybyggda och äldre förskolor träder i kraft i april 2018.

Hyreskostnaderna inom äldreomsorgen bedöms öka under planperioden med anledning av kommande stambyten och renoveringar av Fristad servicehus.

Hyreskostnaderna inom LSS-verksamheten kommer att öka i framtiden, i takt med att nya boenden tas i bruk och befintliga boenden anpassas till rådande krav. Förändringens storlek är svårt att bedöma, eftersom takten i lokalförändringen beror på faktorer som inte nämnden har

rådighet över. Kvadratmeterpriser i nyproducerade lägenheter är ofta högt och speciellt i så kallade nybyggnads- och utvecklingsområden.

Inom individ- och familj bedöms hyreskostnaderna i stort sett oförändrade under planperioden.

Med hänvisning till nämndens uppdrag att *söka* ett nytt förvaltningshus förväntas en ökad hyreskostnad för administrativa lokaler. Utifrån fastighetskontorets tidiga uppskattningar kommer hyreskostnaden i en nybyggd kontorslokal uppgå till minst 2 000-2 500 kr/ kvm/år vilket kan jämföras med befintlig hyresnivå på cirka 1 500 kr/ kvm/år. Förvaltningen kan också konstatera att dagens lokaler är relativt yteffektiva varför det inte är realistiskt att förvänta sig att nya lokaler kan inrymmas på en väsentligt mycket mindre yta än nuvarande.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Nämnden arbetar fortlöpande med att effektivisera verksamheterna och ser att det finns organisationer inom staden som är bättre lämpade att handha fastighetsdrift än förvaltningen själv, inte minst med tanke på de stordriftsfördelar som borde uppstå om en stor aktör hanterar frågan. Detta gäller t.ex. frågor som är kopplade till avfallshantering, vilket förvaltningen uppmärksammade under sommarens renhållningsstrejk då tömning av sopor på bland annat större förskolor och servicehus uteblev eller blev kraftigt försenade.

Förvaltningen ser också att flera av de kommunala bolagen har begränsningar i kapacitet vilket får konsekvenser då nämnden behöver göra större ombyggnationer för att möta verksamheternas behov av ändamålsenliga lokaler. Vissa projekt kan få omfattande förseningar vilket inte är önskvärt ur verksamhets eller brukarperspektiv.

Det nya samverkansavtalet mellan nämnderna och SISAB som träder i kraft 1 april 2018 medger vissa effektiviseringsmöjligheter i samband med nyproduktion och större ombyggnadsprojekt.

Nämnden vill också hänvisa till Revisionsrapporten ”Lokalförsörjning- förskola och skola” nr 8,2016 från Stadsrevisionen med Dnr 3.1.3-153/2016, som visar att planeringsprocessen , avseende lokaler för förskolebarn och skolbarn, inte är tillräckligt ändamålsenlig och effektiv. Nämnden delar denna uppfattning och ser att det är angeläget att öka samverkan och kontakt mellan exploaterings- samt stadsbyggnadskontoren, de kommunala bolagen och verksamheterna.

Samverkan är viktig inom samtliga nämnder för att undvika dyra lösningar när markanvisnings- och exploateringsavtal redan är träffade.

Bilaga

1. Blankettset investeringar 2019-2021